

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

56-1

BRNO 2015

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 56
Volume 56

Číslo 1
Issue 1

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Šárka Krupičková,
Olga Lečbychová, Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík,
Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Želešice. Polotovar sekerky (viz obr. 5, str. 40).
Želešice. Axe blank (see Fig. 5, Pg. 40).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250
MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2015
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Copyright ©2015 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

Resumé

Medlov (Kat. Medlov u Uničova, Bez. Olomouc), Gemeinde, vor Hs.-Nr. 252 und 255. Platěnice Kultur. Siedlung. Rettungsgrabung.

MĚNÍN (OKR. BRNO-VENKOV)

„Rybárna“. Halštat. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během záchranného archeologického výzkumu na polykulturní lokalitě v trati „Rybárna“ (bližší popis viz oddíl Doba římská a doba stěhování národů) byly prozkoumány dvě zahloubené chaty a dvě sídlištní jámy s určitostí datované do halštatského období. V jednom objektu se nacházelo torzo zásobní nádoby.

Ivan Čižmář, Jiří Kala, Michal Přichystal

Resumé

Měnin (Bez. Brno-venkov), „Rybárna“. Hallstattzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOHELNO (OKR. TŘEBÍČ)

„Na Černých“, ppč. 6989, 6990, 6991, 6992, 6993, 6997. Doba halštatská, horákovská kultura. Mohylník. Záchranný výzkum.

Na jaře roku 2014 proběhl na základě oznámení amatérského archeologa P. Knotka z Mohelna v polní trati „Na Černých“ záchranný archeologický výzkum. Důvodem mimořádné akce, která trvala více než jeden měsíc, byla existence dosud málo známého halštatského pohřebiště, které bylo narušeno hlubokou orbou. K prvnímu porušení hrobů došlo již na podzim předešlého roku, kdy byl stav lokality nahlášen bez následné dohry pracovníkům kompetentních muzeí v Třebíči a Moravském Krumlově. Vzhledem k rozsahu lokality a jeho povaze bylo nálezem kontaktováno rovněž archeologické oddělení Moravského zemského muzea v Brně, které celou záležitost vybízející k okamžité záchraně nabídlo Ústavu archeologické památkové péče Brno. Po projednání s Archeologickým ústavem AV ČR Brno byly záchranné práce nakonec ve spolupráci s místními zemědělci (Agro Mohelno, s. r. o.) zahájeny a poškozené hroby v nezbytném rozsahu prozkoumány (obr. 4). Na výzkumu se podílela geodetka D. Vitulová, P. Knotek s kolektivem místních příznivců archeologie a antropolog J. Kala. Záchranný výzkum byl realizován do doby těsně před termínem zahájení osevu pole kukuřicí.

Celkem bylo v orbě lokalizováno 9 anomálií s koncentracemi keramiky, z nichž se podařilo pozitivně ověřit 7 situací, dokládajících přítomnost hrobové

jámy se zbytky pohřebního inventáře. Některé hroby byly mírně zahloubeny do zvětřalého hadcového podloží, jiné byly kompletně odorány. Ornice zde sahala 26–28 cm, místy ale až 30–40 cm pod povrch terénu, níže pak již nastupovala skála. Hlubší orbě tedy nečiní větší obtíže dosáhnout až ke skalnímu podkladu. Na základě geodetických prací lze odhadnout plochu se zkoumanými hroby na cca 7 ha. Na poli více k severu byly v orbě zachyceny nejspíše také sídlištní objekty.

Zajímavá je superpozice dvou mohylových hrobů obklopených kruhovým žlabem a kamenným věncem, či hrob pod nadzemní sloupovou stavbou se vstupem vybaveným kamennými prahy/schody, které byly zahloubeny do pozůstatků původní půdy, která nebyla orbou z vrcholu návrší dosud zcela odstraněna.

Některé hrobové jámy obsahovaly zbytky keramik v nádobách, jiné zase nic. V jednom případě lze uvažovat o kostrovém pohřbu, a to jen na základě rozmístění šperků (náramek a spona), kosti se však nedochovaly. Zvláštností je nález hrobu s mimořádně dobře zachovalou motanou šňůrou s navlečenými drobnými litými bronzovými kroužky v délce cca 2 m. Ze zkoumaných mohyl pochází nález hrotu železného kopí se středovým žebrem a zlomek parohového předmětu zdobeného množstvím rýsovaných soustředných kroužků. Keramika upomíná stupňovitými tvary mís na paralely s dolnobavorskou a hornorakouskou podunajskou oblastí. Ve vtuhované a malované výzdobě osudí a amfor lze spatřovat vazby k oblasti znojenské, plastická, rytá a žlábkovaná výzdoba mís pak naznačuje vazbu k prostředí brněnskému a dolnorakouskému.

Při dosavadní orbě, sahající do hloubky 26–40 cm, bylo poškozeno větší množství hrobů, které byly založeny na úrovni terénu, nebo zahloubeny jen mělce pod něj. Evidentně více odolávaly hroby mohylové, založené hlouběji, s pozůstatky kamenných konstrukcí, které byly orbě překážkou. Na ploše pohřebiště byly sledovány další nápadné koncentrace kamení, které mohou být přírodními útvary, nelze však vyloučit, že se jedná o pláště dalších pohřebních mohyl.

Vztah nově zkoumaného mohylníku k trati „U Antoníčka“, kde se nachází velká dosud ještě neprozkoumaná mohyla s několika dalšími hroby, které byly prozkoumány v jejím okolí (Stegmann-Rajtár 1992, 44–45, s literaturou), je z koncentrace objevených hrobů zcela evidentní. Podle předběžného vyhodnocení se jedná v trati „Na Černých“ o hroby horákovských stupňů Ha C₁ – Ha C₂ a „U Antoníčka“ Ha D₁ – Ha D₂. Tvoří tedy nejspíše jeden souvislý mohylník se zřejmou horizontální stratigrafií.

Petr Kos

Literatura

Stegmann-Rajtár, S. 1992: *Grabfunde der älteren Hallstattzeit aus Südmähren*. Košice: Datavia.